

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

За V, VI, VII и VIII разред

школска година 2014/2015.

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, физичке, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика;
- оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;
- оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;
- развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;
- омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања;
- развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине;
- усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;
- уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
- развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;
- поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву;
- развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

СРПСКИ ЈЕЗИК (V разред)

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);

- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма
- савладавање просте реченице (појам, главни делови)
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, ликови, поруке)
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање)
- постепено упознавање методологије израде писменог састава

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	40	20	14	74
Грамматика	37	18	13	68
Правопис	3	2	1	6
Књижевност	43	16	8	67
Школска лектира	32	12	5	49
Домаћа лектира	11	4	3	18
Култура изражавања	6	24	9	39
Говорно изражавање	3	4	3	10
Писмено изражавање	3	20	6	29
Укупно	89	50	31	180

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Начини извођења наставе	Циљеви и задаци садржаја програма
Граматика	70	- слушање, упоређивање, самостално закључивање, практична примена, истраживање	- дијалoшка, монолошка, - текстoвни - тимски и истраживачки рад	- вербални (монолошки и дијалoшки) - метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи) - истраживачки метод	развијање љубави према матерњем језику. - поступно упознавање граматике српског језика - упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика
Правопис	15	- слушање, упоређивање, - уочавање - практична примена	- монолошка, дијалoшка, - индивидуални рад	- метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи)	описмењавање ученика - поступно и систематично упознавање правописа српског језика
Лектира	95	- читање, разговор, - упоређивање, - размењивање сопствених знања и мишљења, - истраживање,	- текстуална, дијалoшка, - рад у групама, - тимски и истраживачки рад, индивидуални рад	- вербални (монолошки и дијалoшки) - метод драматизације - учење путем открића - аналитичко - синтетички	- оспособљавање за читање, доживљавање и тумачење као и вредновање књ.дела - развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности - развијање потребе за књигом, способности да се њоме ученици самостално служе као извором сазнања

СРПСКИ ЈЕЗИК (VI разред)

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;

- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- увођење ученика у грађење речи
- упознавање гласовних алитерација, њихово уочавање у грађењу и промени речи
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица
- проширивање знања о сложеној реченици
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција; мотива и песничких слика у лирском тексту
- постепено уочавање структуре основних облика писменог изражавања

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	36	20	7	63
Грамматика	35	18	5	58
Правопис	1	2	2	5
Књижевност	28	12	6	46
Школска лектира	23	8	5	36
Домаћа лектира	5	4	1	10
Култура изражавања	20	9	6	35
Говорно изражавање	4	2	2	10
Писмено изражавање	16	7	4	25
Укупно	84	41	19	144

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Начини извођења наставе	Циљеви и задаци садржаја програма
Језик - Граматика - Правопис	58 5	- примењује претходно стечена знања; - овладава новим граматичким и правописним законитостима; - уочава на примерима; - упоређује; - анализира; - самостално закључује.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - тимски рад - истраживачки рад	- вербални (монолошки и дијалошки) - метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи) - истраживачки метод	- увођење ученика у грађење речи; - упознавање гласовних алтернација; - утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица; - грађење и значење глаголских облика; - писање имена васионских тела и глаголских облика.
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	36 10	- чита; - анализира; - интерпретира; - уочава и тумачи емоције, мотиве и песничке слике у лирском тексту; - своја запажања, утиске и закључке доказује подацима из текста и животне средине; - исказује властите судове приликом анализе дела.	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални; - демонстративни	- метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи)	- развијање способности за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза, мотива, емоција и књижевних поступака у делу; - оспособљавање за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста.

Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	10	- препричава са истицањем карактеристика лика у тексту; - описује екстеријер и ентеријер;	- монолошки; - дијалошки; - текстовни;	- вербални (монолошки и дијалошки) - метод драматизације	- уочавање структуре приче грађене ретроспективно;
	25	- портретише особе из непосредне околине на основу анализе књижевних портрета; - увежбава технике у изради писменог састава.	- индивидуални - тимски рад - истраживачки рад - рад у групама	- учење путем открића - аналитичко - синтетички	- стваралачко препричавање текста са променом гледишта - обједињавање приповедања и описивања.

СРПСКИ ЈЕЗИК (VII разред)

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);

- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- упознавање појма синтагма
- упознавање развоја књижевног језика
- упознати расправу као облик усменог и писменог изражавања
- осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела
- усвојити појмове специфичне за филмску и сценску уметност
- систематизовати градиво из свих програмских подручја

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	33	18	10	61
Грамматика	32	16	8	56
Правопис	1	2	2	5
Књижевност	34	10	5	49
Школска лектира	25	7	4	36
Домаћа лектира	9	3	1	13

Култура изражавања	7	17	10	34
Говорно изражавање	2	6	3	11
Писмено изражавање	5	11	7	23
Укупно	74	45	25	144

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Начини извођења наставе	Циљеви и задаци садржаја програма
Граматика	55	- Слушање, упоређивање, самостално закључивање, практична примена, истраживање	- Дијалoшка, монолошка, - Рад у групама, - Тимски и истраживачки рад	- вербални (монолошки и дијалoшки) - метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи) - истраживачки метод	Развијање љубави према матерњем језику. - Зпознавање граматике српског језика - Упознавање језичких појава и појмова
Правопис	15	- Слушање, упоређивање, - Уочавање - Практична примена	- Монолошка, дијалoшка, - Индивидуални рад	- метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи)	Описмењавање ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског језика - Систематично упознавање правописа
Лектира	74	- Читање, разговор, - Упоређивање, - Размењивање сопствених знања и мишљења, - Истраживање, - Оспособљавање за - Самостално тумачење.	- Текстуална, дијалoшка, - Рад у групама, - Тимски и истраживачки рад, индивидуални рад	- вербални (монолошки и дијалoшки) - метод драматизације - учење путем открића - аналитичко - синтетички	- Оспособљавање за читање, дозивљавање и тумачење као и вредновање књ.дела - Развијање осећања за естетске вредности у књижевности - Развијање смисла за правилно течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког израза - Развијање потребе за књигом

СРПСКИ ЈЕЗИК (VIII разред)

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);

- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- савладавање главних правила акценатске норме књижевног језика
- обновити, савладати и делимично проширити садржаје из претходних разреда из граматике и правописа
- формирати критеријуме за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела доступних узрасту
- упознати технику писања реферата
- овладати расправом као обликом усменог и писменог изражавања
- систематизовати градиво из свих програмско-тематских подручја

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	16	15	13	44
ГраMATика	14	12	11	37
Правопис	2	3	2	7
Књижевност	34	14	12	60
Школска лектира	24	11	10	45
Домаћа лектира	10	3	2	15
Култура изражавања	7	15	10	32
Говорно изражавање	1	1	1	3
Писмено изражавање	6	14	9	29
Укупно	57	44	35	136

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Начини извођења наставе	Циљеви и задаци садржаја програма
Језик - Граматика - Правопис	37 7	- Слушање, упоређивање, анализирање, самостално закључивање, прктична примена, истраживање, примена стеченог знања	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - тимски рад - истраживачки рад	- вербални (монолошки и дијалошки) - метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи) - истраживачки метод	- Развијање љубави према матерњем језику - Упознавање грађматике и правописа српског језика - Упознавање језичких појава и појмова - Примена стеченог знања
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	45 15	- Слушање, упоређивање, уочавање, практична примена, анализирање, читање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални; - демонстративни	- метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи)	- Оспособљавање ученика за читање, доживљавање и тумачење и вредновање књ.дела - Развијање епитетских осећања и вредности - Развијање смисла за усмено и писмено - Богађење речника - Развијање потребе за књигом
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	3 29	- Читање, разговор, упоређивање, истицање индивидуалности, неговање говорне и писане културе	- монолошки; - дијалошки; - текстовни;	- вербални (монолошки и дијалошки) - метод драматизације - учење путем открића - аналитичко - синтетички	- Развој говорне и писане језичке културе - Оспособљавање за читање и казивање одређених садржаја - Развијање љубави према говорној и писаној култури - Богађење и коришћење лексике уз примену стечених знања из граматике и правописа

СРПСКИ ЈЕЗИК (VIII разред)

Циљ и задаци

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- савладавање главних правила акценатске норме књижевног језика
- обновити, савладати и делимично проширити садржаје из претходних разреда из граматике и правописа
- формирати критеријуме за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела доступних узрасту
- упознати технику писања реферата
- овладати расправом као обликом усменог и писменог изражавања
- систематизовати градиво из свих програмско-тематских подручја

Садржаји програма	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно
Језик	16	15	13	44
ГраMATика	14	12	11	37
Правопис	2	3	2	7
Књижевност	34	14	12	60
Школска лектира	24	11	10	45
Домаћа лектира	10	3	2	15
Култура изражавања	7	15	10	32
Говорно изражавање	1	1	1	3
Писмено изражавање	6	14	9	29
Укупно	57	44	35	136

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Начини извођења наставе	Циљеви и задаци садржаја програма
Језик - Граматика - Правопис	37 7	- Слушање, упоређивање, анализирање, самостално закључивање, прктична примена, истраживање, примена стеченог знања	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - тимски рад - истраживачки рад	- вербални (монолошки и дијалошки) - метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи) - истраживачки метод	- Развијање љубави према матерњем језику - Упознавање грађматике и правописа српског језика - Упознавање језичких појава и појмова - Примена стеченог знања
Књижевност - Школска лектира - Домаћа лектира	45 15	- Слушање, упоређивање, уочавање, практична примена, анализирање, читање, разговор, размена сопствених знања и мишљења, истраживање, самостално тумачење	- монолошки; - дијалошки; - текстовни; - индивидуални; - демонстративни	- метод демонстрације (приказивање, илустрације, цртежи)	- Оспособљавање ученика за читање, доживљавање и тумачење и вредновање књ.дела - Развијање епитетских осећања и вредности - Развијање смисла за усмено и писмено - Богађење речника - Развијање потребе за књигом
Култура изражавања - Говорно изражавање - Писмено изражавање	3 29	- Читање, разговор, упоређивање, истицање индивидуалности, неговање говорне и писане културе	- монолошки; - дијалошки; - текстовни;	- вербални (монолошки и дијалошки) - метод драматизације - учење путем открића - аналитичко - синтетички	- Развој говорне и писане језичке културе - Оспособљавање за читање и казивање одређених садржаја - Развијање љубави према говорној и писаној култури - Богађење и коришћење лексику уз примену стечених знања из граматике и правописа

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ У ПЕТОМ РАЗРЕДУ

ОСНОВНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

CJ.1.1.7. повезију информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем примеру

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи

CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

CJ. 1.3.10. правилно употребљава глаголске облике

ЛЕКСИКА

CJ. 1.3.13. препознаје различita значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)

CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације, као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)

CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)

КЊИЖЕВНОСТ

CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела

CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани, неримовани; осмерац и десетерац)

CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог, монолог

CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)

CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: тему, мотив, фабулу, време и место радње, лик...

СРЕДЊИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком уруци“ (ради учења, ради извршавања одређених задатака, ради решавања проблема)

CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици

ЛЕКСИКА

CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

КЊИЖЕВНОСТ

CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација

CJ.2.4.5. препознаје и лазликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту

CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика и њихову међусобну повезаност

CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог, дијалог

CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

НАПРЕДНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)

CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване н а сложенијем тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднасловe деловима текста

CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, КЊИЖЕВНИ И НАРОДНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.3.3.4. познаје подврste речи; користи терминологику у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и знатерминологију у вези са њима)

ЛЕКСИКА

CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

4. КЊИЖЕВНОСТ

CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту и основу одломка, ликова, карактеристичних тема и мотива

CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ У ШЕСТОМ РАЗРЕДУ

ОСНОВНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ

CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратив (приповедање), аргументација, пропаганда

CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последицу и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.1.2.1. зна и користи оба писма

CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставнијим примерима

CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих врста речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи

CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих примера

CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице

CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)

ЛЕКСИКА

CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и контекста у коме су употребљени

4. КЊИЖЕВНОСТ

CJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора

CJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)

CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епiku и драму

CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха

CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог, монолог

CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)

CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

СРЕДЊИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

CJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставнијим примерима

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

CJ.2.2.2. саставља вест, реферат, извештај

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и речемници

ЛЕКСИКА

CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4. КЊИЖЕВНОСТ

- CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација
- CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
- CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика и њихову међусобну повезаност
- CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, момолог, дијалог
- CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

НАПРЕДНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)

CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста

CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим случајевима

CJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

ЛЕКСИКА

CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

КЊИЖЕВНОСТ

- SJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломка, ликова, карактеристичних тема и мотива
- SJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
- SJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
- SJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
- SJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе
- SJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД

ОСНОВНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

- SJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
- SJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда
- SJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилеве на једноставним примерима
- SJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста
- SJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

CJ.1.1.7. повезује идеје и информације изнете у тексту, уочава исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последицу и сл.) и изводи закључак заснован на једноставном тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

CJ. 1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо, попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом

CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставнијим примерима

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

CJ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставнијим примерима

CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих врста речи; примењује књижевнојезичку норму у вези са облицима речи

CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела

CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)

CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)

CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима

CJ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми

CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)

ЛЕКСИКА

CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава или контекста у коме су употребљени (једноставнији случајеви)

CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

4. КЊИЖЕВНОСТ

CJ.1.4.1. повезуе наслове прочитаних књижевних дела са именима аутора тих дела

CJ.1.4.2. разликује типове књижног стваралаштва (умена и ауторска књижевност)

CJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму

CJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)

CJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: наратија, дескрипција, дијалог и монолог

CJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)

CJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...

СРЕДЊИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ

CJ.2.1.2. препознаје врсте неуметничког текста

CJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове

CJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

CJ.2.2.3. пише резиме краћег или једноставнијег текста

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, КЊИЖЕВНИ И НАРОДНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи, зна основна правила акценатске норме

CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи

CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми реченици

ЛЕКСИКА

CJ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4. КЊИЖЕВНОСТ

CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектуре са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектуре и род, врсту и лик дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација

CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)

CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог

CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

НАПРЕДНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)

CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.3.2.1. организује текст у правилно распоређене пасусе; одредђује прикладан наслов тексту и поднаслов деловима текста

CJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, КЊИЖЕВНИ И НАРОДНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.3.3.1. дели речи на слогове у сложенијим примерима

CJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

CJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

CJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)

ЛЕКСИКА

CJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени или на основу њиховог порекла

4. КЊИЖЕВНОСТ

CJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род, врсту на основу одломка, ликова, карактеристичних тема и мотива

CJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном делу

CJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

CJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу позивајући се на само дело

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

ОСНОВНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

CJ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

CJ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), наратија (приповедање), аргументација, пропаганда*

CJ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима

CJ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

CJ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

CJ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

CJ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставном тексту

CJ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

CJ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

CJ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

CJ.1.2.4. уме да преприча текст

CJ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања* (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)

CJ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо, попуњава различите обрасце с којима се сусреће у школи и свакодневном животу

CJ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)*

CJ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима

CJ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње*

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слоге у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама

CJ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације*

CJ. 1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима

CJ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи

- CJ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
- CJ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
- CJ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
- CJ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
- CJ.1.3.9. правилно употребљава падеше у реченици и синтагми
- CJ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
- CJ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања*

ЛЕКСИКА

- CJ. 1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору* као лексички механизам
- CJ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
- CJ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
- CJ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
- CJ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

- CJ.1.3.17. разликује појмове народног и књижевног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетка до данас)
- CJ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српскога језика
- CJ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина
- CJ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)*
- CJ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој*

4. КЊИЖЕВНОСТ

- SJ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмом од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
- SJ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
- SJ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
- SJ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
- SJ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
- SJ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, оноματοпеја)
- SJ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
- SJ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе*
- SJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*

СРЕДЊИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ

- SJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања одређених задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*
- SJ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
- SJ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове
- SJ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи
- SJ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
- SJ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима

CJ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

CJ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је целовит и кохерентан

CJ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

CJ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста

CJ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика*

CJ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, КЊИЖЕВНИ И НАРОДНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

CJ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

CJ.2.3.2. препознаје гласовне промене

CJ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

CJ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)

CJ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

CJ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

CJ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици

CJ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика

ЛЕКСИКА

CJ.2.3.9. познаје метонимију* као лексички механизам

CJ.2.3.10. зна значења речи фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектуре и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава

CJ.1.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4. КЊИЖЕВНОСТ

- CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима као оквир приповедања
- CJ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсти и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломка, ликова, карактеристичних ситуација
- CJ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)
- CJ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
- CJ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
- CJ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
- CJ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
- CJ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела
- CJ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама*

НАПРЕДНИ НИВО

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

- CJ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дуже текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
- CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
- CJ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
- CJ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

- SJ.3.2.1. организује текст у логичне правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднасловe деловима текста
- SJ.3.2.2. саставља аргументовани текст
- SJ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
- SJ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
- SJ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

ГРАМАТИКА

- SJ.3.3.1. дели реч на слоге у сложенијим примерима
- SJ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
- SJ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму
- SJ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
- SJ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
- SJ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези са њима)

ЛЕКСИКА

- SJ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
- SJ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

4. КЊИЖЕВНОСТ

- SJ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломка, ликова, карактеристичних тема и мотива
- SJ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
- SJ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
- SJ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

CJ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

CJ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

CJ.3.4.8. повезије књижевноуметничке текстове са другим текстовима који се обрађују у настави*